

EDUSKUNNAN VASTAUS 97/2005 vp

Hallituksen esitys vankeutta ja ehdonalaista vapauttamista koskevaksi lainsäädännöksi

Asia

Hallitus on vuoden 2004 valtiopäivillä antanut eduskunnalle esityksensä vankeutta ja ehdonalaista vapauttamista koskevaksi lainsäädännöksi (HE 262/2004 vp).

Valiokuntakäsittely

Lakivaliokunta on antanut asiasta mietinnön (LaVM 9/2005 vp).

Päätös

Nyt koolla oleva eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

rikoslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun rikoslain (39/1889) 2 luvun 2 §, sellaisena kuin se on laissa 697/1991,
muutetaan 2 luvun 13 § ja 6 luvun 15 §, sellaisina kuin ne ovat, 2 luvun 13 § laeissa 352/1990 ja 515/2003 ja 6 luvun 15 § viimeksi mainitussa laissa, sekä
lisätään lakiin uusi 2 c luku seuraavasti:

2 luku

Rangaistuksista

13 §

Jos vanki tai tutkintavanki tekee vankilassa tai muutoin Vankeinhoitolaitoksen virkamiehen valvonnan alaisena ollessaan rikoksen, josta ei ole odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin sakko, siitä voidaan määrätä kurinpitorangais-

tus siten kuin vankeuslain (/) 15 luvussa ja tutkintavankeuslain (/) 10 luvussa säädetään. Jos rikoksesta on odotettavissa ankarampi rangaistus kuin sakko, rikoksesta on tehtävä ilmoitus poliisille tai muulle esitutkintaviranomaiselle.

Jos vanki tai tutkintavanki tekee rikoksen vankilan ulkopuolella, asiasta on tehtävä ilmoitus poliisille tai muulle esitutkintaviranomaiselle.

2 c luku

Vankeudesta

Yleissäännökset

1 §

Vankeuden sisältö

Vankeusrangaistuksen sisältönä on vapauden menetys tai rajoittaminen. Vankeusrangaistuksen täytäntöönpanosta säädetään vankeuslaissa.

2 §

Vankeuden pituus

Vankeutta tuomitaan määrääjäksi tai elinkaudeksi.

Määräaikaista vankeusrangaistusta tuomitaan vähintään neljätoista päivää ja enintään kaksitoista vuotta tai yhteistä rangaistusta 7 luvun mukaan määrättäessä viisitoista vuotta.

3 §

Vankeusrangaistuksen aikayksiköt

Vankeuteen tuomittaessa ajan yksikköinä käytetään vuosia, kuukausia ja päiviä. Kolmea kuukautta lyhyempi rangaistus tuomitaan päivinä.

4 §

Vankeusrangaistusten yhteenlaskeminen

Jos tuomitun on samalla kertaa suoritettava useita määräaikaista vankeusrangaistuksia, joista ei muodosteta yhteistä vankeusrangaistusta, ne on vankilassa laskettava yhteen.

Määräaikaisen vankeusrangaistuksen yhteenlaskettu aika ei saa olla pitempi kuin kaksikymmentä vuotta.

Jos määräaikaista vankeusrangaistusta suorittava vanki tai tutkintavanki syöllistyy 11 §:n

1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun rikokseen, tuomioistuimien voi virallisen syyttäjän vaatimuksesta määrätä, että rangaistuksia yhteenlaskettaessa ei sovelleta 2 momenttia.

Elinkautinen vankeusrangaistus käsittää kaikki vankeusrangaistukset, sakon muuntorangaistukset ja arestirangaistukset.

Ehdonalainen vapauttaminen

5 §

Ehdonalaisen vapauttamisen määritelmä ja määräytyminen

Ehdonalainen vapauttaminen tarkoittaa ehdottomaan vankeusrangaistukseen tuomitun vangin päästämistä suorittamaan loppuosa rangaistuksesta vapaudessa.

Määräaikaista vankeusrangaistusta suorittava päästetään ehdonalaan vapauteen, jollei 9 §:stä muuta johdu, kun hän on suorittanut rangaistuksestaan kaksi kolmasosaa tai kahtakymmentäyhtä vuotta nuorempana tehdyn rikoksen perusteella tuomitusta rangaistuksesta puolet. Vanki, joka rikosta edeltäneiden kolmen vuoden aikana ei ole suorittanut vankeusrangaistusta vankilassa, päästetään ehdonalaan vapauteen, kun rangaistuksesta on suoritettu puolet tai kahtakymmentäyhtä vuotta nuorempana tehdyn rikoksen perusteella tuomitusta rangaistuksesta yksi kolmasosa. Viimeksi mainitun määröosan soveltamista ei estä se, että henkilö on rikosta edeltäneiden kolmen vuoden aikana suorittanut vankilassa sakon muuntorangaistusta tai rangaistusta siviilipalveluslain (1723/1991) 26 §:ssä tarkoitettua siviilipalvelusrikoksesta. Tämän lain 6 luvun 13 §:n mukainen vapaudenmenetysaika vähennetään edellä mainituista määröosista ja 12 §:n 1 momentissa tarkoitettua määröosasta.

Ehdonalaan vapauteen päästäminen on mahdollista, kun vankeusrangaistuksesta on suoritettu 14 päivää.

6 §

Ehdonalainen vapauttaminen yhteisestä vankeusrangaistuksesta

Jos yhteistä vankeusrangaistusta suorittavan eri rikokset johtaisivat 5 §:n 2 momentissa tarkoitettujen eri määräosien soveltamiseen, hänet päästetään ehdonalaiseen vapauteen niistä suoremman mukaan.

7 §

Ehdonalainen vapauttaminen yhteenlasketusta vankeusrangaistuksesta

Yhteenlaskettua vankeusrangaistusta suorittava päästetään ehdonalaiseen vapauteen, kun hän on suorittanut rangaistuksesta ajan, joka saadaan laskemalla yhteen kustakin yhteenlasketusta rangaistuksesta suoritettava aika siihen vaikuttavan 5 §:n 2 momentissa, 11 §:n 1 momentissa tai 12 §:n 1 momentissa tarkoitettua määräänsä mukaan.

8 §

Valvottu koevapaus

Vangin yhteiskuntaan sijoittumisen edistämiseksi hänet voidaan sijoittaa vankilan ulkopuolelle teknisin välinein tai muulla tavoin erityisesti valvottuun koevapauteen enintään kuusi kuukautta ennen ehdonalaista vapauttamista.

Valvotun koevapauden edellytyksenä on, että:

1) koevapaus edistää vankeuslain 4 luvun 6 §:n mukaisen rangaistusajan suunnitelman toteutumista;

2) vangin rangaistusaikaisesta käyttäytymisestä, hänen henkilöstään ja rikollisuudestaan saatujen tietojen perusteella koevapauden ehtojen noudattamista voidaan pitää todennäköisenä;

3) vanki sitoutuu olemaan käyttämättä päihdyttäviä aineita ja rikoslain 44 luvun 16 §:ssä tarkoitettuja dopingaineita ja sitoutuu vankeuslain 16 luvun 7 §:n 3 momentissa tarkoitettuun päihitteettömyyden valvontaan;

4) vanki sitoutuu noudattamaan yhteydenpitovelvoitetta ja muita laitoksen ulkopuolella liikkumiseen ja toimintaan osallistumiseen liittyviä välttämättömiä kirjallisia ehtoja;

5) koevapauden ehtojen noudattamista voidaan soveltuvin tavoin valvoa; ja

6) vanki suostuu siihen, että vankeinhoitoviranomaiset ovat tarpeellisessa määrin yhteydessä viranomaisiin, yksityisiin yhteisöihin ja henkilöihin koevapauden edellytysten selvittämistä taikka ehtojen noudattamista koskevissa asioissa.

Jos valvotun koevapauden edellytykset eivät enää päätöksen tekemisen jälkeen täyty, koevapaus peruutetaan. Jos vanki rikkoo 2 momentin 3 tai 4 kohdan ehtoja, vangille annetaan varoitus tai koevapaus peruutetaan enintään kuukauden määräajaksi taikka kokonaan. Näin menetellään myös 5 momentissa tarkoitettussa tilanteessa.

Rangaistusajaksi ei lueta aikaa sen vuorokauden alusta, jolloin vanki rikkoo 2 momentin 4 kohdan perusteella asetettua yhteydenpitovelvoitetta, sen vuorokauden loppuun, jolloin yhteydenpito jatkuu tai hänet otetaan kiinni vankilaan palauttamista varten.

Jos vanki tekee vankilan ulkopuolella rikoksen, noudatetaan, mitä 2 luvun 13 §:n 2 momentissa säädetään.

Muutoksenhausta 3 momentissa tarkoitettuun päätökseen säädetään vankeuslain 20 luvussa ja valvottua koevapautta koskevasta päätösvallasta mainitun lain 21 luvussa.

9 §

Ehdonalaisen vapauttamisen lykkääminen

Vangin ehdonalaista vapauttamista voidaan vangin suostumuksella lykätä, jos täytäntönpantavaksi on tulossa uusia vankeusrangaistuksia tai sakon muuntorangaistuksia taikka vanki haluaa muusta perustellusta syystä vapauttamisensa lykkäämistä.

Ehdonalaista vapauttamista voidaan lykätä ilman vangin suostumusta, jos vangin käyttäytymisen tai hänen esittämiensä uhkausten johdosta on olemassa ilmeinen vaara, että vanki vapauttuaan syyllistyy henkeä, terveyttä tai vapaut-

ta törkeästi loukkaavaan rikokseen ja vapauttamisen lykkääminen on tarpeen rikoksen estämiseksi.

Lykkäämistä koskeva 2 momentin mukainen päätös on otettava uudelleen harkittavaksi väliajoin, joiden pituus on enintään kuusi kuukautta.

Muutoksenhausta ehdonalaisen vapauttamisen lykkäämistä koskevaan päätökseen säädetään vankeuslain 20 luvussa ja lykkäämistä koskevasta päätösvallasta mainitun lain 21 luvussa.

10 §

Ehdonalainen vapauttaminen elinkautisesta vankeudesta

Elinkautiseen vankeuteen tuomittu voidaan päästää ehdonalaan vapauteen aikaisintaan, kun vankilassaoloaikaa on kertynyt kaksitoista vuotta. Kahtakymmentäyhtä vuotta nuorempaan tehdystä rikoksesta elinkautiseen vankeuteen tuomittu vanki voidaan päästää ehdonalaan vapauteen aikaisintaan, kun vankilassaoloaikaa on kertynyt kymmenen vuotta.

Harkittaessa kysymystä ehdonalaan vapauttamisesta kiinnitetään huomiota elinkautiseen vankeusrangaistukseen johtaneen rikoksen tai rikosten laatuun, tuomitun mahdolliseen myöhempään rikollisuuteen sekä 9 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin seikkoihin. Vapauttamisharkinnassa tulee ottaa huomioon vankeuslain 4 luvun 6 §:ssä tarkoitetun rangaistusajan suunnitelman toteutuminen ja vankila-aikainen käyttäytyminen muutenkin.

Ennen kuin elinkautiseen vankeuteen tuomittu päästetään ehdonalaan vapauteen, hänet voidaan määrätä valvottuun koevapauteen. Jos Rikosseuraamusvirasto katsoo, että koevapauden aikana tapahtuneen rikoksen vuoksi 2 momentissa tarkoitettua vapauttamista on harkittava uudelleen, sen on saatettava asia Helsingin hovioikeuden uudelleen käsiteltäväksi.

Asian käsittelystä Helsingin hovioikeudessa säädetään pitkäaikaissankien vapauttamisennettelystä annetussa laissa (/).

11 §

Koko rangaistuksen suorittaminen vankilassa

Tuomioistuim voi rangaistukseen tuomittuun syyttäjän vaatimuksesta päättää, että tuomittu vapautuu vankilasta vasta hänen suorittuun tuomitun rangaistusajan kokonaan, jos:

1) rikoksentekijä tuomitaan määräaikaiseen, vähintään kolmen vuoden pituiseen vankeusrangaistukseen murhasta, taposta, surmasta, törkeästä pahoinpitelystä, törkeästä raiskauksesta, törkeästä lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä, törkeästä ryöstöstä, törkeästä tuhotyöstä, törkeästä sodankäyntirikoksesta, törkeästä ihmisoikeuksien loukkaamisesta poikkeuksellisissa oloissa, joukkotuhonnasta, törkeästä ihmiskauhasta, panttivangin ottamisesta, törkeästä terveyden vaarantamisesta, ydinräjähdერიkuksesta, kaappauksesta, terroristisessa tarkoituksessa tehdystä rikoksesta taikka sellaisen rikoksen yrityksestä tai osallisuudesta sellaiseen rikokseen;

2) rikoksentekijä on rikosta edeltäneiden kymmenen vuoden aikana syyllistynyt 1 kohdassa mainittuun rikokseen taikka 1 kohdassa nimetty rikos on tehty kolmen vuoden kuluessa siitä, kun hän on vapautunut suorittamasta koko rangaistusaikaa vankilassa tai elinkautista vankeutta tai hänet on päästetty ehdonalaan vapauteen 12 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla; ja

3) rikoksentekijä on rikoksista ilmenevien seikkojen ja oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 45 §:n 3 momentin mukaisen selvityksen perusteella pidettävä erittäin vaarallisena toisen hengelle, terveydelle tai vapaudelle.

Milloin kahdesta tai useammasta rikoksesta tuomitaan määräaikainen yhteinen vankeusrangaistus, 1 momentissa tarkoitetun päätöksen edellytyksenä on, että ainakin yksi rikoksista on sanotussa momentissa mainittu rikos ja että siitä rikoksesta erikseen tuomittaessa seuraisi määräaikainen, vähintään kolmen vuoden pituinen vankeusrangaistus.

12 §

Uusi käsittely tuomioistuimessa

Koko rangaistusaikaa suorittamaan määrätty päästetään ehdonalaiseen vapauteen hänen suoritettuaan rangaistuksesta viisi kuudesosaa, jos häntä ei enää ole pidettävä erittäin vaarallisena toisen hengelle, terveydelle tai vapaudelle. Ehdonalainen vapauttaminen voi tämän momentin mukaan tapahtua aikaisintaan, kun vankilassaoloaikaa on kertynyt kolme vuotta.

Ennen ehdonalaista vapauttamista vanki voidaan määrätä valvottuun koevapauteen. Jos Rikosseuraamusvirasto katsoo, että koevapauden aikana tapahtuneen rikoksen vuoksi 1 momentissa tarkoitettua vapauttamista on harkittava uudelleen, sen on saatettava asia Helsingin hovioikeuden uudelleen käsiteltäväksi.

Jollei koko rangaistusaikaa suorittamaan määrätty päästetä ehdonalaiseen vapauteen, hänet sijoitetaan valvottuun koevapauteen kolme kuukautta ennen vapauttamista.

Asian käsittelystä Helsingin hovioikeudessa säädetään pitkäaikaisvankien vapauttamismenetelystä annetussa laissa.

13 §

Ehdonalaisen vapauden koeaika

Kun tuomittu päästetään ehdonalaiseen vapauteen, alkaa koeaika, joka on vapauttamishetkellä jäljellä olevan jäännösrangaistuksen pituinen. Koeajan pituus on kuitenkin enintään kolme vuotta.

Elinkautiseen vankeuteen tuomitun ehdonalaisen vapauden koeaika ja jäännösrangaistus ovat kolme vuotta. Jos koko rangaistuksen vankilassa suorittanut tekee 14 §:n 1 momentissa tarkoitettua rikoksen kolmen vuoden aikana siitä, kun hän on vapautunut suorittamasta koko rangaistusaikaa vankilassa, tämä on rangaistuksen koventamisperuste.

Ehdonalaisen vapauden valvonnan täytäntöönpanosta säädetään ehdonalaisen vapauden valvonnasta annetussa laissa (/).

14 §

Jäännösrangaistuksen määrääminen täytäntöön pantavaksi

Tuomioistuimella voi syyttäjän vaatimuksesta määrätä jäännösrangaistuksen pantavaksi täytäntöön, jos tuomittu tekee koeaikana rikoksen, josta tuomioistuimen harkinnan mukaan hänet olisi tuomittava ehdottomaan vankeuteen ja josta syyte on nostettu vuoden kuluessa koeajan päättymisestä. Tällöin täytäntöön pantavasta jäännösrangaistuksesta ja koeajalla tehdystä rikoksesta tuomittavasta rangaistuksesta määrätään yhteinen ehdoton vankeusrangaistus muista rikoksista samalla kertaa tuomittavien vankeusrangaistusten kanssa noudattamalla, mitä 7 luvussa säädetään. Jäännösrangaistusta ei kuitenkaan ole pidettävä mainitun luvun 5 §:n 2 momentissa tarkoitettuna ankarimpana rangaistuksena. Täytäntöön pantavan jäännösrangaistuksen pituutta määrätessään tuomioistuimen tulee ottaa huomioon, mitä 2 momentissa säädetään.

Jäännösrangaistus voidaan jättää määräämättä täytäntöön pantavaksi erityisesti silloin, jos:

1) suuri osa koeajasta on suoritettu ennen kuin 1 momentissa tarkoitettu rikos on tapahtunut;

2) jäännösrangaistus on lyhyt;

3) koeajalla tehdystä rikoksesta tuomittava rangaistus on lyhyt; tai

4) tekijälle koeajalla tehdystä rikoksesta johtuvan tai tuomiosta aiheutuvan muun seurauksen vuoksi yhteinen rangaistus johtaisi kohtuuttomaan lopputulokseen.

Tuomioistuimella voi myös määrätä jäännösrangaistuksen täytäntöön pantavaksi vain osaksi, jolloin ehdonalainen vapaus jatkuu entisin koeajoin.

Kun tuomioistuin määrää jäännösrangaistuksen pantavaksi täytäntöön, sen on ilmoitettava täytäntöön pantavan jäännösrangaistuksen tai sen osan pituus.

6 luku

Rangaistuksen määräämisestä

15 §

Vangin tai tutkintavangin kurinpitorangeistuksen vähentäminen

Vangille tai tutkintavangille voidaan määrätä vankilassa rikoksesta kurinpitorangeistus siten kuin vankeuslain 15 luvussa ja tutkintavankeuslain 10 luvussa säädetään. Jos vanki tai tutkintavanki tuomioistuimessa tuomitaan rikoksesta, josta määrätyn kurinpitorangeistuksen hän on kokonaan tai osaksi suorittanut, on rangaistuksesta vähennettävä kohtuullinen määrä, jollei ole perusteltua aihetta jättää vähennystä tekemättä tai pitää suoritettua kurinpitorangeistusta täytenä rangaistuksena teosta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen lain voimaantuloa täytäntöönpantavaksi määrätty jäännösrangaistus, joka tulee täytäntöönpantavaksi tämän lain voimaantulon jälkeen, on jäännösrangaistuksen pituinen, kuitenkin

kin enintään yksi kuukausi. Pakkolaitokseen eristetty vanki suorittaa koko jäännösrangaistuksen.

Vankiin, joka lain voimaan tullessa on tuomittu kahtakymmentäyhtä vuotta nuorempana tehdystä rikoksesta, sovelletaan tämän lain säännöksiä. Vanki, joka on määrätty suorittamaan rangaistustaan nuorisovankilassa, voi kuitenkin vapautua ehdonalaisesti suoritettuaan rangaistuksestaan yhden kolmanneksen.

Elinkautiseen vankeuteen tuomittuihin sovelletaan tämän lain säännöksiä.

Vankiin, joka tämän lain voimaan tullessa on eristettynä pakkolaitokseen, sovelletaan 2 c luvun 12 §:n säännöksiä. Määräosa 5/6 lasketaan täytäntöön pantavasta rangaistuksesta ja jäännösrangaistuksesta.

Jos yleinen tuomioistuin on päättänyt, että rikoksentehtäjä voidaan eristää pakkolaitokseen ja vankilaoikeuden ratkaistavana on kysymys pakkolaitokseen eristämisestä, asian käsittelyä jatkaa sitä viimeksi käsitellyt yleinen tuomioistuin, jos vankilaoikeus ei ole tehnyt päätöstä lain tullessa voimaan.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Laki

pitkäaikaissankien vapauttamismenettelystä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Hakemus

Elinkautiseen vankeuteen tuomitun tai koko rangaistuksen rangaistuslaitoksessa suorittamaan määrätyn ehdonalaista vapauttamista koskeva asia käsitellään Helsingin hovioikeudessa, jossa se tulee vireille vangin hakemuksella.

Rikosseuraamusviraston on hakemuksen johdosta annettava lausunto hovioikeudelle. Lausunnossaan Rikosseuraamusviraston on todettava, puoltaako vai vastustaako se vapauttamista ja onko vanki määrättävä rikoslain (39/1889) 2 c luvussa tarkoitettuun valvottuun koevapautteen. Lausuntoon on liitettävä Rikosseuraamusviraston arvio vapauttamisen edellytyksistä ja muu vankia koskeva selvitys.

Vankeuslain (/) 10 luvun 3 §:ssä tarkoitettua tilanteessa tai muusta erityisestä syystä Rikosseuraamusvirasto voi tehdä hakemuksen vangin vapauttamisesta.

Rikosseuraamusviraston on annettava 2 momentissa tarkoitettu lausunto ja 3 momentissa tarkoitettu hakemus liitteineen vangille tiedoksi.

2 §

Asian valmistelun aloittaminen

Asian valmistelu hovioikeudessa alkaa, kun 1 §:ssä tarkoitettu hakemus saapuu hovioikeuteen, kuitenkin aikaisintaan kaksi vuotta ennen mahdollista vapauttamisajankohtaa.

Jos vankia ei päästetä ehdonalaiseen vapauteen, asia voidaan saattaa hovioikeuden uudelleen ratkaistavaksi vuoden kuluttua hylkäävästä päätöksestä.

3 §

Asian käsittely Helsingin hovioikeudessa

Vanki voi esittää asiassa tarpeellista selvitystä. Hovioikeuden on kuultava vankia 1 §:n 2 momentissa tarkoitettua lausunnon ja saman pykälän 3 momentissa tarkoitettua hakemuksen johdosta.

Hovioikeus voi omasta aloitteestaan päättää asiantuntijalausunnan hankkimisesta, todistelun vastaanottamisesta taikka kirjallisen todisteen tai muun asiakirjan esittämisestä. Tuomioistuinten hankkiman selvityksen johdosta vangille ja Rikosseuraamusvirastolle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi.

Asiassa on järjestettävä suullinen käsittely, jos vanki sitä vaatii, ja muutoinkin, jollei se ole selvästi tarpeetonta. Vanki ja Rikosseuraamusviraston edustaja on kutsuttava suulliseen käsittelyyn. Suullisessa käsittelyssä voidaan kuulla vankia, Rikosseuraamusviraston edustajaa, todistajaa tai muuta henkilöä ja ottaa vastaan muuta selvitystä. Jos vanki ei saavu suulliseen käsittelyyn, asia voidaan ratkaista hänen poissaolos-

taan huolimatta, jollei hovioikeus pidä hänen henkilökohtaista kuulemistaan tarpeellisena.

Asia on käsiteltävä kiireellisenä.

4 §

Oikeudenkäyntiaineisto

Asia ratkaistaan esittelystä asiassa esitetyn kirjallisen ja suullisen oikeudenkäyntiaineiston perusteella.

Suullisen käsittelyn jälkeen asiassa voidaan esittää tai hankkia selvitystä vain erityisestä syystä.

5 §

Oikeusapu

Vangille voidaan asiaa käsiteltäessä myöntää oikeusapua niin kuin oikeusapulaissa (257/2002) säädetään. Oikeusapulain 10 §:n 1 momentissa tarkoitettua selvitystä taloudellisista olosuhteista ei tarvitse esittää. Oikeusavun myöntämisestä päättää tuomioistuin.

Rikosseuraamusviraston asian selvittämistä varten nimeämälle todistajalle tai muulle henkilölle aiheutuneet kustannukset maksetaan valtion varoista siten kuin valtion varoista maksettavista todistelukustannuksista annetussa laissa (666/1972) säädetään. Vankia ei kuitenkaan voida velvoittaa korvaamaan näitä kustannuksia valtiolle.

6 §

Hovioikeuden päätösvaltaisuus

Hovioikeus on päätösvaltainen kolmijäsenisenä. Jos erimielisyyttä ilmenee, päätetään asia noudattaen, mitä äänestämisestä rikosasioissa säädetään.

Yksi jäsen voi kuitenkin ratkaista oikeusavun myöntämistä ja avustajan määräämistä koskevan asian.

7 §

Hovioikeuden päätös

Jos hovioikeus päättää päästää tuomitun ehdonalaiseen vapauteen, päätöksessä on määrättävä vapauttamispäivä sekä lausuttava mahdollisesta koevapaudesta.

Jos asiassa järjestetään suullinen käsittely, päätös on annettava 30 päivän kuluessa suullisen käsittelyn päättymispäivästä. Jos ratkaisua ei voida erityisestä syystä antaa sanotussa määräajassa, se on annettava niin pian kuin mahdollista. Muissa kuin 4 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa päätösneuvottelu on kuitenkin pidettävä heti suullisen käsittelyn päätyttyä tai viimeistään seuraavana arkipäivänä.

Päätöksestä on lisäksi soveltuvin osin voimassa, mitä oikeudenkäymiskaaren 24 luvussa hovioikeuden ratkaisusta säädetään.

8 §

Muutoksenhaku

Hovioikeuden hakemuksen johdosta antamaan päätökseen samoin kuin sen 5 §:n nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta korkeimmalta oikeudelta valittamalla, jos korkein oikeus oikeudenkäymiskaaren 30 luvun 3 §:n nojalla myöntää valitusluvan. Asian käsittelyssä korkeimmassa oikeudessa noudatetaan, mitä

muutoksenhausta hovioikeuden toisena oikeusasteena käsittelemistä asioista säädetään.

9 §

Ehdonalaisen vapauttamisen täytäntöönpanonkielto

Kun Rikosseuraamusvirasto saattaa ehdonalaista vapauttamista koskevan asian rikoslain (39/1889) 2 c luvun 10 §:n 3 momentissa tai 12 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla Helsingin hovioikeuteen uudelleen käsiteltäväksi, hovioikeus voi kieltää ehdonalaista vapauttamista koskevan päätöksen täytäntöönpanon uuden käsittelyn ajaksi.

10 §

Täydentävät säännökset

Jollei tässä laissa toisin säädetä, asian käsittelyssä noudatetaan lisäksi rikosasioiden käsittelystä käräjäoikeudessa voimassa olevia säännöksiä.

11 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Laki

ehdonalaisen vapauden valvonnasta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Valvonnan tarkoitus

Valvonnan tarkoituksena on lisätä yleistä turvallisuutta tukemalla valvottavaa hänen sosiaalisen selviytymisensä edistämiseksi ja estämällä häntä tekemästä uusia rikoksia.

2 §

Valvonnan täytäntöönpanosta huolehtiminen

Rikosseuraamusvirasto ja Kriminaalihuoltolaitos huolehtivat valvonnan täytäntöönpanosta.

3 §

Valvoja ja hänen apunaan toimiva henkilö

Valvojana toimii Kriminaalihuoltolaitoksen virkamies.

Valvonnan tarkoituksenmukaisen toimeenpanemisen sitä edellyttäessä valvojan avuksi voidaan määrätä tehtävään suostunut henkilö, jolla on sen hoitamiseen soveltuvaa sosiaali-, nuoriso- tai kasvatusalan koulutusta ja kokemusta. Tehtävään voidaan erityisestä syystä määrätä muukin siihen sopiva henkilö. Valvojan apuna toimivaan henkilöön sovelletaan kielilakia (423/2003) ja rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä.

Kriminaalihuoltolaitos tekee valvojan avuksi määrättävän henkilön kanssa sopimuksen tehtävän hoitamisesta sekä päättää hänelle valtion varoista maksettavasta palkkiosta ja kulukorvauksesta.

4 §

Valvontaan asettaminen

Ehdonalaiseen vapauteen päästettävä vanki asetetaan valvontaan, jos:

- 1) koeaika on pitempi kuin yksi vuosi;
- 2) rikos on tehty alle 21-vuotiaana; tai
- 3) vanki itse sitä pyytää.

Vanki voidaan 1 momentissa säädetyn estämättä jättää asettamatta valvontaan, jos valvonta on sen tarkoitus huomioon ottaen vangin odotettavissa olevan maasta poistamisen, vakavan sairauden tai muun erityisen syyn vuoksi selvästi tarpeetonta.

5 §

Valvonnan sisältö

Valvonta sisältää valvojan ja valvottavan säännöllisiä tapaamisia, joiden avulla seurataan valvottavan olosuhteita ja niissä tapahtuvia muutoksia ja joiden tarkoituksena on parantaa valvottavan kykyä kantaa vastuuta ja toimia yhteiskunnassa hyväksyttävällä tavalla. Valvontaan voi sisältyä myös sosiaalista toimintakykyä edistäviä tehtäviä tai ohjelmia. Valvontatapaamisia sekä valvontaan kuuluvia tehtäviä ja ohjelmia saa kuukausittain olla enintään 12 tuntia. Kuukausittainen tuntimäärä voi valvonnan aikana vaihdella sen mukaan kuin valvonnan tarkoituksenmukainen täytäntöönpano edellyttää.

Valvontatapaamisissa käsitellään erityisesti rikolliseen käyttäytymiseen vaikuttavia tekijöitä. Valvottavaa on myös avustettava yhteydenotoissa viranomaisiin ja muihin valvottavan elämäntilanteen järjestämisen kannalta tarpeellisiin tahoihin, ja hänet on ohjattava tarvittavien tukitoimien ja palveluiden pariin.

Valvonnan tarkempi sisältö ilmenee valvontasuunnitelmasta, joka Kriminaalihuoltolaitoksen

on laadittava valvottavan tarpeiden mukaan ennen valvontaan asetetun vapautumista siten, että suunnitelma voidaan ottaa käyttöön valvonnan alkaessa. Valvontasuunnitelmaa voidaan tarvittaessa muuttaa tai täydentää.

Valvontasuunnitelma on sovitettava yhteen rangaistusajan suunnitelman kanssa. Suunnitelmaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin oltava yhteistyössä sijoittajayksikön, vankilan, vangin koti- tai asuinkunnan sekä muiden viranomaisten, yksityisten yhteisöjen ja henkilöiden kanssa.

6 §

Valvottavan velvollisuudet

Valvottava on velvollinen osallistumaan valvontasuunnitelman laatimiseen ja valvontasuunnitelmassa yksilöidyllä tavalla pitämään yhteyttä valvojan.

Valvottavan on valvontatapaamisten yhteydessä ja muutenkin valvojan pyynnöstä annettava valvojalle tarpeelliset yhteystiedot samoin kuin työhön, asumiseen, koulutukseen, opiskeluun ja taloudelliseen tilanteeseensa liittyvät sekä muut vastaavat olosuhteitaan koskevat valvonnan kannalta tarpeelliset tiedot. Valvottavan on oma-aloitteisesti ilmoitettava valvojalle mainituissa olosuhteissaan tapahtuneista olennaisista muutoksista.

Valvottavan on noudatettava valvojan antamia valvonnan toteuttamiseksi tarpeellisia määräyksiä.

Valvottava ei saa valvontatapaamisessa olla alkoholin tai muun päihdyttävän aineen vaikutuksen alainen.

Valvottavalle on valvonnan alkaessa ilmoitettava niistä seuraamuksista, joita hänelle tämän pykälän mukaan kuuluvien velvollisuuksien rikkomisesta voi aiheutua.

7 §

Valvojan tehtävät

Valvojan on perehdyttävä valvottavan olosuhteisiin, hankittava valvonnan kannalta tar-

peelliset tiedot muualtakin kuin valvottavalta ja muutenkin valmistauduttava valvontatapaamisiin niin, että niillä voidaan edistää valvonnan tarkoituksen saavuttamista. Valvojan on kohdeltava valvottavaa asianmukaisesti ja pyrittävä luomaan valvottavaan luottamuksellinen suhde.

Valvojan on huolehdittava valvonnan suorittamisesta niin, että valvottava ei sen vuoksi joudu elinympäristössään huomion kohteeksi ja ettei valvonta muutenkaan tarpeettomasti vaikeuta valvottavan elämää.

Valvojan apuna 3 §:n 2 momentin nojalla toimivan henkilön tulee lisäksi noudattaa Kriminaalihuoltolaitoksen hänelle valvonnan täytäntöönpanoa varten antamia määräyksiä sekä ilmoittaa Kriminaalihuoltolaitokselle valvottavalle tässä laissa säädettyjen tai hänelle tämän lain nojalla määrättyjen velvollisuuksien rikkomisesta.

8 §

Päihteiden käytön valvonta

Jos valvottava on valvontatapaamisessa ulkoisista merkeistä päätellen todennäköisesti alkoholin tai muun päihdyttävän aineen vaikutuksen alainen, valvojan tai muun Kriminaalihuoltolaitoksen virkamiehen on kirjattava päihtymystilaa koskevat havainnot. Jos päihtymystilan epäillään johtuvan alkoholista, Kriminaalihuoltolaitoksen virkamies voi velvoittaa valvottavan suorittamaan puhalluskokeen.

9 §

Nouto valvontatapaamiseen

Jos valvottava ilman valvojan tiedossa olevaa hyväksyttävää syytä jättää saapumatta valvontatapaamiseen ja on todennäköistä, että hän pyrkii välttelemään valvontatapaamista, tai jos valvottava valvontatapaamisessa rikkoo 6 §:n 4 momentissa säädettyä kieltoa, valvottava voidaan noutaa valvojan erikseen määräämään seuraavaan valvontatapaamiseen. Poliisin on annettava noudon toteuttamiseksi virka-apua, jollei

noutotoimenpiteitä ole pidettävä selvästi epätar-
koituksenmukaisina.

Noudosta päättää pidättämiseen oikeutettu poliisimies Kriminaalihuoltolaitoksen pyynnös-
tä. Noudettavaksi määrätty saadaan enintään
kuusi tuntia ennen 1 momentissa tarkoitettua
valvontatapaamista ottaa kiinni ja säilöön. Nou-
to on pyrittävä suorittamaan niin, ettei valvot-
tava sen vuoksi joudu tarpeettomasti huomion
kohteeksi. Valvottavaa ei saa pitää kiinni otet-
tuna tai säilössä kauempaa kuin valvontatapaa-
miseen noutaminen edellyttää.

10 §

Valvottavalle kuuluvien velvollisuuksien rikko- minen

Jos valvottava ilman hyväksyttävää syytä lai-
minlyö hänelle 6 §:ssä säädetyn velvollisuuden
tai olennaisesti rikkoo hänelle sen nojalla annet-
tua määräystä, Kriminaalihuoltolaitoksen on an-
nettava hänelle kirjallinen varoitus. Ennen va-
roituksen antamista on valvottavalle varattava
tilaisuus tulla kuulluksi. Varoitusta ei kuiten-
kaan saa antaa, jos laiminlyönnin tai rikkomuk-
sen perusteella päätetään ryhtyä 9 §:ssä tarkoi-
tettuun noutoon.

Mikäli valvottava ei noudon jälkeenkään
noudata velvollisuuttaan pitää yhteyttä valvo-
jaan tai jos hän muutoin törkeästi rikkoo hänelle
6 §:n mukaan kuuluvia velvollisuuksia, Kri-
minaalihuoltolaitoksen on viipymättä ilmoitetta-
va asiasta viralliselle syyttäjälle.

Jos virallinen syyttäjä arvioi, että osa jään-
nösraaistusta olisi valvottavan 2 momentissa
tarkoitettun menettelyn vuoksi pantava täytän-
töön, hänen on viipymättä esitettävä tätä koske-
va vaatimus sille tuomioistuimelle, joka on en-
simmäisenä oikeusasteena ratkaissut ehdot-
tomaan vankeuteen johtaneen rikosasian taikka
jonka tuomiopiirissä valvottava asuu tai vakinai-
sesti oleskelee.

Jos tuomioistuin toteaa valvottavan menetel-
leen 2 momentissa tarkoitettulla tavalla ja jos sii-
hen valvottavan henkilöön liittyvät ja rikkomuk-
seen johtaneet syyt kokonaisuutena huomioon
ottaen on erityistä syytä, se voi määrätä jäännös-
raaistusta pantavaksi täytäntöön vähintään
neljä ja enintään 14 päivää.

11 §

Valvonnan lakkauttaminen

Jos valvonta-ajan kestänyt vähintään kuusi
kuukautta on käynyt ilmeiseksi, ettei valvonnan
jatkaminen ole tarpeen, Kriminaalihuoltolaitos
voi valvojan esityksestä lakkauttaa valvonnan.

12 §

Matkakustannukset

Kriminaalihuoltolaitos maksaa valvontata-
paamisiin liittyvät valvottavan kohtuulliset mat-
kakustannukset.

13 §

Tarkemmat säännökset

Valvonnan järjestämisestä 3 §:n 2 momentis-
sa tarkoitettulla tavalla, valvontaan liittyvistä
asiakirjoista, menettelystä valvottavalle 10 §:ssä
tarkoitettuja seuraamuksia määrättäessä ja mat-
kakustannusten korvaamisesta säädetään tar-
kemmin valtioneuvoston asetuksella.

14 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen
täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Laki

oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 45 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 45 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 571/1948 ja 494/1969, uusi 3 ja 4 momentti seuraavasti:

17 luku

Todistelusta

45 §

Ennen kuin tehdään rikoslain 2 c luvun 11 §:ssä tarkoitettu päätös koko rangaistusajan suorittamisesta vankilassa, syytetyn mielentila on määrättävä tutkittavaksi. Tuomioistuimen on samalla pyydettävä lausunto siitä, onko syytettyä pidettävä erittäin vaarallisena toisen hengelle, terveydelle tai vapaudelle.

Rikoslain 2 c luvun 12 §:ssä tarkoitettua koko rangaistusajan vankilassa suorittamisen uutta käsittelyä varten on Helsingin hovioikeuden pyydettävä lausunto siitä, onko koko rangaistus-aikaa suorittavaa enää pidettävä erittäin vaarallisena toisen hengelle, terveydelle tai vapaudelle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Laki

eräisiin rangaistus-, huolto- ja hoitolaitoksiin otettujen henkilöiden tapaturmakorvauksesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräisiin rangaistus-, huolto- ja hoitolaitoksiin otettujen henkilöiden tapaturmakorvauksesta 30 päivänä joulukuuta 1946 annetun lain (894/1946) 1 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1198/2004, seuraavasti:

1 §

Tätä lakia sovelletaan myös henkilöön, joka laitoksessa pitämisen sijasta on määrätty tai si-
joitettu työhön laitoksen ulkopuolelle taikka suorittaa yhdyskuntapalveluun tai nuorisorangaistukseen kuuluvaa työtä tai tehtävää. Lakia

sovelletaan lisäksi henkilöön, joka suorittaa ehdonalaisten vapauden valvontaan sisältyviä tehtäviä tai ohjelmia.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki

nuorista rikoksentekijöistä annetun lain eräiden säännösten kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §	618/1974, 20 § laissa 350/1990 ja 27 § laeissa 323/1983, 584/1995 ja 522/2001.
Tällä lailla kumotaan nuorista rikoksentekijöistä 31 päivänä toukokuuta 1940 annetun lain (262/1940) 14, 15, 15 a, 16, 20, 26 ja 27 §, sellaisina kuin niistä ovat 15 § laeissa 618/1974 ja 263/2002, 15 a ja 26 § mainitussa laissa	2 § Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki

vaarallisten rikoksenuusijain eristämisestä annetun lain kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §	2 §
Tällä lailla kumotaan vaarallisten rikoksenuusijain eristämisestä 9 päivänä heinäkuuta 1953 annettu laki (317/1953) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki

Suomen ja muiden pohjoismaiden välisestä yhteistoiminnasta rikosasioissa annettujen tuomioiden täytäntöönpanossa annetun lain 21 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Suomen ja muiden pohjoismaiden välisestä yhteistoiminnasta rikosasioissa annettujen tuomioiden täytäntöönpanossa 20 päivänä kesäkuuta 1963 annetun lain (326/1963) 21 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 621/1974, seuraavasti:

21 §

Jos Islannissa, Norjassa, Ruotsissa tai Tanskassa ehdonalaiseen vapauteen päästetty henkilö määrätään Suomessa menettämään ehdonalaisten vapautensa, tuomioistuimien voi määrätä jäsenrangaistuksen täytäntöönpantavaksi rikoslain 2 c luvun 14 §:ssä tarkoitetulla tavalla niin

kuin asianomainen olisi täällä päästetty ehdonalaiseen vapauteen.

— — — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

Helsingissä 21 päivänä kesäkuuta 2005